Toimintakertomus 2018
MTK Häme

MTK Häme

Toiminnanjohtajan katsaus

Kulunut vuosi oli MTK Hämeen 101. toimintavuosi. Kertomusvuoden aikana Suomen talous kasvoi vahvasti, vienti veti, työllisyyskehitys oli hyvää ja valtion velkaantumisen vauhtia saatiin hillittyä. Myös Hämeessä talous kasvoi ja työttömyys aleni ripeästi. Toisaalta maan sisäinen väestönkehitys on menossa yhä epätasapainoisempaan suuntaan, kun maaseudun ohella myös monet taajamat ja aluekeskuksetkin menettävät väkeä. Syntyvyys jäi kertomusvuonna historiallisen alhaiseksi. Tämä merkitsee väestön keski-iän nousua ja siten luonnollinen väestönkehitys oli miinusmerkkinen valtaosassa Hämettä.

Vuosi 2018 jäi historiaan varmasti yhtenä kuivimmista kasvukausista Hämeessä. Kun vuosi 2017 oli puolestaan hyvin sateinen, voidaan todeta, että sään ääri-ilmiöt ovat varmaan jatkossakin yhä useammin hämäläisten viljelijöiden vieraana.

Kuluvan vuoden aikana ilmaston muutoksesta ja ilmastomuutoksen torjunnasta käytiin vilkasta keskustelua. Myös maa- ja metsätalous oli mukana keskustelussa monin tavoin. MTK toi vahvasti esiin, että maa- ja metsätalous ei ole asiassa ongelma, vaan ratkaisu. Maa- ja metsätalous on ainoa sektori. joka kykenee sitomaan hiiltä; muut talouden sektorit puolestaan aiheuttavat hiilipäästöjä.

Kuivuus verotti viime vuonna satoja selvästi ja siksi MTK vaati valtion osallistumista viljelijöiden vaikeaan tilanteeseen. Työn tuloksena saatiin viljelijöille noin 90 miljoonan euron suuruinen kriisipaketti, missä pääosa tuesta suuntautui energiaveron palautusten lisäykseen ja luonnonhaittakorvauksen nostoon. Tukea suunnattiin myös Välitä viljelijästä-hankkeen jatkoon ja ruokaviennin edistämiseen. Osa tuesta kanavoitiin suoraan kuivuudesta kärsiville tiloille ja näiden jakoperusteet herättivät jonkin verran keskustelua myös Hämeessä.

Maatalouden tilanne jatkui hyvin vaikeana. Maataloustulo aleni useimmissa tuotantosuunnissa. Tuotteista saatava hinta ei riitä kattamaan tuotantokustannuksia. MTK vaatikin muutosta ruokamarkkinoiden toimintaan. Asiassa päästiinkin jossain määrin eteenpäin, kun mm. elintarvikemarkkinoita valvomaan päätettiin perustaa elintarvikemarkkinavaltuutetun virka. Valtuutettu voisi rajatuin ehdoin puuttua markkinoiden ongelmiin. Samoin ravintolaruuan alkuperävaatimukset etenivät, mutta niiden toteutus siirtyi vuoden 2019 puolelle. Kertomusvuoden aikana maa- ja metsätalousministeriö asetti selvitysmies Reijo Karhisen selvittämään, miten maatalouden heikkoa kannattavuutta voidaan parantaa. Hämäläiset viljelijät antoivat palautetta selvitysmiehelle niin järjestetyssä tilaisuudessa kuin myös verkon kautta. Selvitysmiehen raportti julkaistiin vuoden 2019 puolella.

MTK-järjestössä valmisteltiin laajaa, koko järjestöä monin tavoin koskettavaa järjestöuudistusta. MTK:n valtuuskunta päätti, että järjestössä tehdään jäsenmaksuperusteita koskeva uudistus. Jatkossa kaikki jäsenet maksaisivat jäsenmaksua samoin perustein. Näin jäsenet olisivat nykyistä tasavertaisemmassa asemassa. Muutos tulee merkitsemään merkittäviä muutoksia yhdistysten ja liittojen talouteen. Suunniteltuja muutoksia käsiteltiin useaan otteeseen niin liiton johtokunnassa kuin yhdessä jäsenyhdistysten kanssa.

MTK Hämeellä oli kertomusvuoden toiminnalle asetettuna viisi avaintavoitetta:

1. Ympäristövaikuttamisen vahvistaminen
2. Jäsenten jaksaminen ja hyvinvoinnin edistäminen
3. Uusi aluehallinto ja uudet alueelliset toimintatavat
4. Jäsenten asema markkinoilla
5. Järjestön toiminnan ja rakenteen kehitystyö

Ympäristövaikuttamisessa keskeistä on ollut tiivis yhteistyö alueella toimivien, niin valtiollisten, alueellisten kuin yksityisten organisaatioiden kanssa. Liitto on aktiivisesti osallistunut ELY-keskuksen vesienhoidon yhteistyöryhmien työhön, vaikuttanut maakuntakaavoihin liittyvissä asioissa, kouluttanut ympäristöasiamiehiä ja tehnyt yhteistyötä Vanajavesikeskuksen ja Päijät-Hämeen vesijärvi- säätiön kanssa. Liitto oli myös Helsingin yliopiston Lammin biologisen aseman tutkimussäätiön pääyhteistyökumppani heidän vuosittaisella ympäristölounaallaan.

Jäsenten jaksaminen nousi kertomusvuonna vaikeiden sääolojen ja heikon taloustilanteen nostamana vielä aikaisempaa vahvemmin esiin. Liitto teki tiivistä yhteistyötä MELAn Välitä Viljelijästä- hankkeen kanssa. Hankkeen toiminasta kerrottiin liiton viestinnässä ja

tilaisuuksissa. Liitto toimi aktiivisesti Varhaisen välittämisen verkostossa. Liitto osallistui maakuntahallinnon valmisteluryhmiin, missä työssä keskeisenä viljelijöiden jaksamisen kannalta on turvata lomitusjärjestelmän toimivuus muutostilanteissa.

Maakuntahallinnon uudistus ja valmistautuminen uuteen tilanteeseen oli monin tavoin esillä kertomusvuoden aikana. Liitto oli mukana maakuntahallinnon valmistelussa ja yhteyksiä pidettiin maakuntajohtajiin ja keskeisiin valmistelijoihin. Tämä valmistelutyö kuitenkin keskeytyi pitkälti loppuvuoden aikana, sillä maakuntavalmistelu on kytkettynä SOTE- valmisteluun ja kun sen valmistelu oli vaikeuksissa, niin myös maakuntavalmistelu seisahtui. Maatalouden ja laajemmin ruokasektorin asemaa alueella on tuotu esiin erityisesti Kasvua Hämeessä- hankkeen avulla ja hanke on tuottanut myös tiedotusmateriaalia alueen ruokasektorista.

Jäsenten asemaa markkinoilla on vahvistettu tuomalla hämäläisen ruokatuotannon vahvuuksia esille. Eri viestintäkanavat ovat olleet käytössä ja maatilojen avoimet ovet- tapahtuma kokosi tuhansia kuluttajia maatiloille ja oli myös mediassa hyvin esillä. Liitto järjesti informaatiotilaisuudet tuottajaorganisaatioiden mahdollisuuksista ja liitto on edistänyt osuuskunta Viljatavastian toimintaa. Kilpailu- ja hankintaosaamisen kehittämiseksi on tehty yhteistyötä alueen kunnallisten ruokapalveluyhtiöiden kanssa.

Järjestötoiminnan kehittäminen on liitolla jatkuvan työn alla. Nuorten toimintaa on aktivoitu oman nuorten asiamiehen sekä nuorten toiminnan kehittämishankkeen, Boostin, avulla. Yhdistysten kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä kertomalla MTK:n jäsenmaksu-uudistuksesta ja pohtimalla siihen valmistautumista. Järjestötyössä viestintä on keskeisessä asemassa; liitto pitää tiivistä yhteyttä niin jäsenistöön kuin yhdistysten luottamushenkilöihin ajankohtaisella ja nopealla sähköpostitiedotuksella

Jukka-Pekka Kataja
toiminnanjohtaja

Maatalouden tuotanto ja markkinat

Kasvinviljely ja sadot Hämeessä vuonna 2018

Kuivuudesta johtuen koko maan viljasato jäi kertomusvuonna selvästi normaalia pienemmäksi ollen noin 2,7 miljardia kiloa. Sadot eri kasveilla olivat seuraavat vuonna 2018:

- Ohrasato, 1 329 milj. kg, väheni viime vuodesta 9 % eli 131 milj.kg
- Kaurasato, 819 milj. kg, väheni 19 %
- Vehnäsato, 498 milj. kg, väheni 38 %
- Ruissato, 41 milj.kg, väheni 64 %
- Rypsi- ja rapsisato, 71 milj. kg, väheni 22 %
- Perunasato 606 milj.kg - sama kuin viime vuonna
- Sokerijuurikas 386 milj. kg, väheni 10 %
- Härkäpapusato 24 milj. kg, väheni 28 %
- Kumina 13 milj.kg, kasvoi 10 %

Viljojen hinnat lähtivät nousuun kesällä, kun alkoi varmistua, että kuivuus leikkaa satoja merkittävästi niin Suomessa kuin lähialueillakin. Vuonna 2018 peruslaatuisesta leipävehnästä maksettiin keskimäärin 194 euroa tonnilta, mikä on 24 prosenttia edellisvuotta enemmän. Rehuohran keski määräinen perushinta vuonna 2018 oli 172 euroa tonnilta, mikä on 32 prosenttia edellisvuotta enemmän. Rukiin tuottajahinta keskihinta oli 181 euroa tonnilta eli 10 prosenttia edellisvuotta enemmän ja kauran perushinta oli 178 euroa tonnilta, mikä on 32 prosenttia edellisvuotta enemmän. Öljykasvien keskihinta laski kuitenkin seitsemän prosenttia ollen 355 euroa/ tonni.

Hämeessä keskisadot jäivät selvästi totuttua alhaisemmille tasoille. Ainoastaan kumina monivuotisena ja syväjuurisena kasvina piti pintansa kuivissakin oloissa ja sen keskisato kasvoi Hämeessä. Häme on yhä vahvemmin ohranviljelyalue; vilja-alasta mallas- ja rehuohralla oli selvästi yli puolet vuonna 2018.

Viljelykasvien pinta-alat ja sadot Hämeen ELY-keskuksen alueella 2018		
suluissa vuosi 2017		
	Ala, ha	**Sato, kg/ha**
Vehnä (syys)	700 (3 900)	2 740 (3 830)
Vehnä (kevät)	17 600 (17 700)	2 810 (4 060)
Ruis	1 500 (4 500)	2 580 (4 610)
Rehuohra	22 200 (20 700)	3 000 (4 080)
Mallasohra	23 000 (18 900)	3 380 (4 420)
Kaura	33 200 (31 800)	2 980 (4 270)
Rypsi ja rapsi	7 000 (8 200)	1 420 (1 790)
Kumina	2 400 (2 500)	960 (730)
Sokerijuurikas	1 000 (1 100)	42 640 (36 700)
Nurmet yhteensä	39 100 (36 000)	
Kesanto, luonnonhoitopelto, viherlannoitus	20 800 (20 500)	

Peltokasvivaliokunta

Eteläisillä tuottajaliitoilla (Uusimaa, Kaakkois-Suomi, SLC ja Häme) on yhteinen peltokasvivaliokunta. Valiokunnassa oli Hämeestä Matti Kantola (Sysmä), Heikki Mäkelä (Lahti), Anu Tuomola (Urjala) ja Juha Vaari (Hattula-Kalvola). Valiokunnan puheenjohtajana toimi Taneli Vuori Pornaisista (MTK Uusimaa), varapuheenjohtajana Juha Vaari Hämeestä ja sihteerinä Bjarne Westerlund (SLC).

Peltokasvivaliokunta piti kertomusvuonna kaksi kokousta. Kesäkokouksessa 27.6. oltiin koettu jo pitkälti kuivan alkukesän aiheuttamat vaikeudet. Sadot näyttivät tippuvan keskimäärin kolmanneksella normisadoista. Todettiin, että hinnannousukaan ei auta, koska ei näytä tulevan myytävää. Suomen lisäksi kuivuudesta kärsittiin pohjoismaissa, Baltiassa ja pitkälti koko Euroopassa. Valiokunta pohti, laukaiseeko kuivuus satovakuutukset.

Valiokunta tutustui nykyiseen varmuusvarastointiin ja huoltovarmuusjärjestelmään. Varmuusvarastoja on pienennetty aiemmasta, mutta järjestelmän varmuusvarastot, turvavarastot ja velvoitevarastot säilyvät. Huoltovarmuuskeskus omistaa varastoitavan tuotteen. Varastot koskevat leipäviljoja, rehuvalkuaista ja sertifioitua siemenviljaa.

Markkinointiin ja vienninedistämiseen on perustettu kaksi hanketta. MTK on rakentanut yhdessä vilja-alan muiden yhteisöjen kanssa netissä toimivaa viljatoripalvelua, viljatori.fi. Palvelu on käynnistynyt, mutta sen käyttö ei vielä ole muodostunut kovin laajaksi.
Farmers Grain Export on hanke, jonka taustayhteisöjä ovat MTK ja SLC. Viljan kasvava vienti olisi tehokas keino kotimarkkinoiden vakauttamiseksi. Toisaalta se vaatii myös pitkäjänteistä vienninedistämistä. Hankkeen tavoitteena on löytää viljelijöiden ja viljelijävetoisten toimijoiden välille yhteistyö- ja toimintamalleja, jotka tukevat vienninedistämistä.

Valiokunnan toinen kokous pidettiin 9.11. Riihimäellä. Valiokunta tutustui aluksi Transfarmin toimintaan.
Viljamarkkinoiden osalta valiokunta totesi viljan hintojen tasaantuneen alkusyksyn hinnannousun jälkeen. Euroopassa kuivuus oli edelleen vaikeuttanut kylvettyjen ja orastuneiden syysviljojen kehitystä.
Valiokunnan kokousaikaan kriisitukien kohdentamiseen liittyvä kansallinen lainsäädännön valmistelu oli vielä kesken. Kokoushetkellä näytti sille, että AB-alueelle menisi 20 milj. e kriisikasveille eli kevätvehnälle ja rehuohralle, n. 40 e/ha ja rehunurmelle 88 e/ha, mikäli yksittäistä tukikasvia olisi oltava vähintään 5 ha.

Uuden ohjelmakauden osalta peltokasvivaliokunta oli samaa mieltä MTK:n peltokasvivaliokunnan kanssa, että Suomessa siirryttäisiin yhteen tukialueeseen ja hehtaarikohtaisten tukien osalta tasatukeen. Tuotantoon sidotut tuet olisi maksettava eläinmäärän ja tuotettujen määrien perusteella.

Valiokunta seurasi Farmers Grain Export -hankkeen tilannetta. Hanke järjestikin vielä syksyllä tilaisuuksia ja toteutti viljelijäkyselyn.

Todettiin samalla, että MTK:n viljatorissa on syksyllä reilu 1000 käyttäjää. Ensimmäiset toimeksiannot on tehty, mutta toistaiseksi määrät ovat jääneet pieniksi.

Päijät-Hämeessä elintarviketeollisuuden yhteydessä toimiva viljaklubi jatkoi toimintaansa. Viljaklubi on viljelijöiden ja Viking Maltin sekä Fazer Myllyn edustajien yhteiselin, jossa etsitään yhteistä etua viljajalostuksessa. Vuoden aikana viljaklusterin yritykset järjestivät kaksi viljelijäseminaaria Lahden seudulla.

Liitto tuki kertomusvuonna Osuuskunta Viljatavastian toimintaa järjestämällä kaksi erillistä vilja-alan informaatiotilaisuutta, missä myös Viljatavastian toimintaa esiteltiin. Tilaisuudet pidettiin Mustialassa ja Sääksmäellä. Liiton tiedotustoiminnassa pidettiin Viljatavastiaa esillä. Viljatavastian kehitys olikin myönteistä, niin osuuskunnan jäsenten määrä kuin välitetyn viljan määrä kasvoivat.

Maidontuotanto

Suomessa maitoa tuotettiin meijeriin 2 285 milj. litraa, jossa oli noin puolen prosentin lasku edellisvuodesta. Luomumaidon tuotanto lisääntyi noin 69 miljoonaan litraan, joka on noin 10 prosenttia edellisvuotta enemmän. Lehmämäärä väheni 1,4 prosenttia, ja oli 271 400 vuonna 2018. Tuotantomäärän vähenemiseen vaikutti kannattavuusongelmien ohella se, että investointien määrä jäi alhaisemmalle tasolle. Myös rehujen laatu vuoden 2017 kostean kasvukauden vuoksi oli heikompi. Vuosi 2018 oli taas ennätyskuiva ja sitä kautta laidunkausi ja rehuntuotanto kärsi pahasti kuivuudesta. Nämä seikat johtivat lehmien karsintaan ja vaikuttivat maidontuotantoa alentavasti.

EU:ssa maidontuotanto nousi kertomusvuoden aikana hieman, noin 1 prosenttia. Joulukuussa 2018 EU:n keskihinta oli 35,6 senttiä/litra. Samaan aikaan Suomessa keskihinta oli 38,2 senttiä/litra. Suomessa maidon hinta ei ole toipunut sille tasolle, missä se oli ennen Venäjän EU:lle määräämiä vastapakotteita. Keskimääräinen tuottajahinta vuonna 2018 oli 38,48 senttiä/litra mikä oli lähes sama kuin edellisvuonna (38,3).
MTK:n eteläisten liittojen maitovaliokunnassa Hämettä edustivat Marianne Mänki ja Pekka Lestinen. Valiokunnan asialistalla kertomusvuoden aikana olivat erityisesti tuleva CAP-uudistus, lomitusjärjestelmä sekä ympäristölainsäädäntö. Erityisesti CAP-uudistuksessa esillä ollut tukikatto vaikuttaisi monin tavoin Etelä-Suomen maidontuotantoon, sillä Etelä-Suomen maidontuotannolle maksetaan tukea lypsylehmäpalkkioiden kautta. Valiokunta on vaikuttanut keskusliiton ja Suomen kantoihin, jotta tukikattoa ei tulisi uuteen CAP-järjestelmään.

Maatalouden lomituksen siirto mahdollisesti tulevassa maakuntauudistuksessa maakuntien alle keskustelutti valiokuntaa. Pidettiin mahdollisena, että uudistuksessa koituu ongelmia lomituksen toimivuudelle. Siten nyt tulee tehdä tiivistä yhteistyötä valmistelua suunnittelevien tahojen kanssa, jotta siirtymävaihe sujuisi ongelmitta. Valiokunta antoi evästyksiä MTK:lle koskien ympäristönsuojelulain muutoksia. Siinä siirretään kotieläinrakennuksia ilmoitusmenettelyn piiriin, mikä sinänsä on hyvä asia, mutta toisaalta oltiin huolissaan siitä, tulevatko nuo ilmoitusmenettelyn ehdot sitten kuitenkin taas hyvin rajaaviksi.

Liiton toiminnassa esillä olivat erityisesti eläinsuojelulain uudistus ja lomitus. Liitto osallistui maakuntien valmistelutyöryhmien työhön, missä lomitusasiat olivat esillä. Liiton edustajat tekivät yhteistyötä alueen meijereiden kanssa ja osallistuivat niiden järjestämiin tapahtumiin.

Liha- ja siipikarja

Sianlihan tuotannon kannattavuus säilyi edelleen heikkona, vaikka sianlihan hinta hieman vahvistuikin edellisvuodesta. Sianlihan keskihinta 152,36 senttiä/kg, mikä oli vajaa viisi senttiä vuoden 2017 hintaa korkeampi. Sikojen kokonaismäärä oli kertomusvuonna Hämeen ELY -keskuksen alueella 1.5.2017 66 796 (v. 2017 68 351), joista emakoita oli 6 800. Sikatiloja oli Hämeessä 67 (v. 2017 76) ja koko Suomessa 1 020 (v. 2017 1 083).

Naudanlihan hinta oli keskimäärin 311,90 senttiä/kilo vuonna 2018. Tässä oli nousua edellisvuodesta noin 4 %. Naudanlihaa Hämeessä tuotettiin lähes edellisvuotinen määrä eli 3,7 milj. kiloa. Nautojen lukumäärä Hämeen ELY -keskuksen alueella oli kertomusvuonna 42 066 (43 556), josta lehmiä oli 14 507 (14 866), emolehmiä 3 135 (2 968), hiehoja 7 446 (7 967), sonneja 4 169 (4 909) ja vasikoita 12 809 (12 846). Nautakarjatiloja oli Hämeessä 573 (601). Nautoja oli Suomessa 1.5.2018 kaikkiaan 882 350 (893 255) ja nautatiloja 10 566.

Karitsanlihan hinta oli keskimäärin 378,2 senttiä/kilo vuonna 2018 ja hinta oli hieman edellisvuotta korkeampi. Lampaiden oli Hämeessä yhteensä 9 082 (9 202) kappaletta ja lammastiloja oli 90 (95).

Kanojen lukumäärä ja kanamunien tuotanto väheni edelleen Hämeessä. Siipikarjan lukumäärä oli Hämeen ELY -keskuksen alueella vuonna 2018 154 511 eläintä (178 636) ja tiloja oli 73 (81). Suomessa vastaavasti siipikarjaa oli 13 145 386 eläintä (12 705 166) ja tiloja 1 200 (1 272). Kananmunasektorilla tilanne jatkui hankalana, vaikka A-luokan kananmunan keskihinta nousi hivenen, ollen 1,07 euroa/kg kun hinta vuonna 2017 oli 1,02 euroa/kg.

Etelä-Suomen alueella toimii 7 tuottajaliiton yhteinen lihavaliokunta, jossa on myös ruotsikielisten liittojen edustus. Alueellinen lihavaliokunta seuraa keskusliiton lihavaliokunnan sekä muitten alueitten lihavaliokuntien työtä, ja tekee tarpeen mukaan kannanottoja ja antaa lausuntoja.

Valiokunnan kokouksiin kutsutaan myös MTK:n eri liha-alojen verkostojen edustajat. Nämä eri tuotannonalojen verkostot ovat osa MTK:n uutta järjestörakennetta.

Valiokunta järjestäytyi Helsingissä maaliskuussa pitämässään kokouksessa. Puheenjohtajaksi valittiin Hannu Karppila ja varapuheenjohtajaksi Anu Välimaa, molemmat Pirkanmaalta.

Valiokunnan kokouksessa käsiteltiin mm. valmisteilla olevaa eläinten hyvinvointilakia, Keskustelussa tuli esille huoli villisikojen lisääntymisestä 24 %:lla edellisvuodesta, lukumäärä on n. 3 200. ASF -tilanne on huolestuttava, koska tauti leviää helposti niin villisikojen kuin ihmisten kuljettamana. Toinen eläinongelma johtuu peuroista, joita varsinkin maan lounaisosissa on paljon. Peurat pilaavat ja likaavat rehua.

Lihavaliokunta piti toisen kokouksensa joulukuussa Knehtilän tilalla Hyvinkäällä. Knehtilän tilan isäntä esitteli luomutilaansa, jonne oli juuri valmistumassa biokaasulaitos. Kokouksessa kuultiin CAP -uudistuksen valmistelun tilanne. Muuttuvien ehtojen lisäksi rahamäärät pienenevät, mm. tilakohtaiset toimenpiteet siirtyvät suorien tukien vaatimuksiin, eikä niistä enää makseta. MMM on asettanut 3 työryhmää CAP -valmisteluun.
EU:n luomulainsäädännön kokonaisuudistus alkoi. Asetus tullee voimaan 2021.
Ajankohtainen asia on Brexit, Englannin eroaminen EU:sta, joka tuo oman epävarmuutensa lihamarkkinoille.

Etelä-Suomen 7 tuottajaliiton yhteisvaliokunnassa MTK Hämettä edustivat Seppo Ali-Lekkala Lounais-Hämeestä (naudanliha), Janne Nisula Hämeenkoskelta (sianliha) ja Pia Parikka Heinolasta (lammas). Valionkunnan sihteerinä toimi wtoiminnanjohtaja Tuula Dahlman MTK-Kaakkois-Suomesta.

Peruna

MTK Hämeen alueella toiminut oma perunavaliokunta lopetti toimintansa vuoden 2017 alusta keskusliiton siirtyessä uuteen valiokuntajärjestelmään ja verkostotoimintaan. Uuteen perunaverkostoon kuuluu Hämeen alueelta muutama viljelijä.

Tärkkelysperunan edunvalvonnassa jatkoi Juha Saloranta Hauholta Finnamylin viljelijätoimikunnan Kokemäen jaoksessa.

Hämeessä viljeltiin perunaa vuonna 2018 n. 1 000 hehtaarin alalla.

Sokeri

Kuivasta kesästä huolimatta Hämeen alueella päästiin varsin hyvään yli 40 tonnin keskisatoon. Sadetusmahdollisuus vaikutti tilakohtaiseen satoon. Kuivaa oli myös juurikkaan noston aikaan, joten multarahdin määrä jäi huomattavasti viime vuosien keskiarvoa pienemmäksi, ja puhtauslisää maksettiin. Hämeen alueelle saatiin edellisellä viljelykaudella puuttunut puhdistuskuormain, jonka saamista oli vaadittu MTK-yhdistysten ja liiton aloitteella. Puhdistuskuormaimen toimintaan oltiin pääosin tyytyväisiä.

Sokerijuurikkaan viljelyala Hämeessä oli vuonna 2018 noin 1000 hehtaaria. Edelliseen vuoteen verrattuna viljelyala laski noin 100 hehtaarilla.

Sokerijuurikkaan viljelijöiden edunvalvontaa hoidettiin sokerijuurikkaan viljelijöiden neuvottelukunnan ja MTK:n erikoiskasvivaliokunnan kautta. Erikoiskasvivaliokunnassa MTK Hämettä edusti Petri Lauttia Rengosta. Neuvottelukunnassa Hämeen edustajat olivat Atte Anttila Hattulasta ja Janne Pirilä Janakkalasta, varajäsenenä Santeri Kuotola Janakkalasta.

Maatalouden investoinnit Hämeessä vuonna 2018

Tuotantoinvestointeihin myönnetty tukimäärä nousi Hämeen ELY-keskuksen alueella lähes kolmella miljoonalla edellisvuoteen verrattuna ollen noin 8,3 milj. euroa. Investointien tuesta kanavoitui maitotalouteen suurin summa, noin 2,8 milj. euroa ja tuettuja kohteita oli yhdeksän kappaletta. Kappalemääräisesti eniten tuettiin salaojitushankkeita, joita oli 28 kappaletta.

	Kpl	Tuki yht. (sis. avustus +korkotukilaina)
Lypsykarjanavetan investointi (laajennus ja uudistuotanto)	9	2 780 516 €
Lihakarjanavetan investointi	5	1 163 020 €
Lampola/Vuohinavetta	2	1 030 685 €
Puutarhatalouden investointi	1	236 261 €
Salaojitus	26	224 787 €
Varastot	12	843 542 €
Viljankuivaamot	13	1 360 745 €
Energiantuotanto	15	427 771 €
aurinkoenergiainvestointi	7	125 379 €
hakelämpöinvestointi	8	302 392 €
Työympäristöä ja ympäristön tilaa, eläinten hyvinvointia ja tuotanto-hygieniaa edistävä investointi	17	202 656 €
Investointiavustus ja korkotukilaina yhteensä	100	8 269 983 €

Nuoren viljelijän aloitustukea myönnettiin 43 aloittajalle. Avustusta oli 1,34 milj. euroa ja korkotukilainaa 5,94 milj. euroa. Tuen yhteissumma 8,3 milj. euroa oli lähes 5 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Aloitustuen saaneiden määrää kohotti selkeästi luopumistukijärjestelmän päättyminen loppuminen vuoden lopussa.

Metsä- ja riista-asiat

Metsätaloudessa kulunut vuosi oli vahva. Metsäteollisuuden tuotanto Suomessa kasvoi kokonaisuudessa vuonna 2018. Kartonkia tuotettiin viisi prosenttia ja sellua tuotettiin uusien investointien vauhdittamana kuusi prosenttia enemmän kuin edellisvuonna eli 8,2 miljoonaa tonnia. Sahatavaran tuotanto kasvoi prosentin ja oli 11,8 miljoonaa kuutiometriä.

Suomessa toimivan massa- ja paperiteollisuuden kannattavuus jatkui erinomaisena. Puutuoteteollisuuden osalta kannattavuus oli selvästi heikompaa. Paperin vientimäärä lisääntyi kolmisen prosenttia, ja keskimääräinen vientihinta nousi viisi prosenttia edellisvuodesta. Kartongin vientihinta ja -määrä nousivat neljä prosenttia vuodesta 2017. Massan vientimäärä lisääntyi yli kymmenyksellä edellisvuodesta ja keskimääräinen vientihinta oli yli kaksikymmentä prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Sahatavaran vienti Suomesta vuonna 2018 oli noin 8,8 miljoonaa kuutiometriä, ja vientimäärä supistui noin kuusi prosenttia vuodesta 2017. Sahatavaran keskimääräinen vientihinta sen sijaan nousi noin yhdeksän prosenttia.

Puukaupassa ja hakkuissa kaikkien aikojen ennätykset

Puun käyttö kasvoi vuonna 2018 reilut kolme prosenttia eli pari miljoonaa kuutiometriä edellisvuodesta noin 72 miljoonaan kuutiometriin. Tukkipuun kysyntä oli kuitupuuta parempaa, mutta kuitupuun ja harvennusleimikoiden kysyntä vilkastui loppuvuotta kohden. Yksityismetsien puukauppamäärä oli kaikkiaan 51,3 miljoonaa kuutiometriä. Se oli 19 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017, ja enemmän kuin koskaan aiemmin.

Yksityismetsien bruttokantorahatulot kasvoivat yksityismetsien markkinahakkuiden kasvun ja puun hinnan nousun myötä vuonna 2018 kokonaisuudessaan noin kaksikymmentä prosenttia edellisvuodesta, ja olivat 2,3 miljardia euroa. Luke arvioi yksityismetsien puuntuotannon kokonaisinvestointien olleen noin 230 miljoonaa euroa vuonna 2018.

Yksityismetsätalouden nettotulos ennen veroja ja vieraan pääoman kuluja oli ennakkoarvion mukaan vuonna 2018 keskimäärin 157 euroa metsämaahehtaaria kohti. Hämeessä tulos oli selkeästi parempi ollen noin 280 euroa/ha. Hämeessä metsätalouden tulos olikin maan korkein.

Alueellisessa metsävaliokunnassa MTK Hämettä edustavat puheenjohtaja Arto Laine ja toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Kataja. Metsävaliokunta käsitteli kertomusvuoden aikana erityisesti MTK:n järjestöuudistusta. Toinen keskeinen teema olivat riista-asiat ja erityisesti hirviin ja valkohäntäpeurojen kantojen suuruuteen liittyvät asiat. Valiokunta otti vahvasti kantaa, jotta alueilla tulee hirvieläinten lupia hakea riittävästi, jotta kantojen kasvu voidaan taittaa. Kolmas teema valiokunnalla olivat teiden kuntoon ja liittyvät asiat. Valiokunta keskusteli mm. Hämeen alueen teistä vastaavan Uudenmaan ELY:n kanssa tiestön kunnossapitoon liittyvistä asioista.

Liitto osallistui alueellisen riistaneuvoston työhön. Samoin osallistuttiin riistaneuvostojen järjestämiin sidosryhmäneuvotteluihin. Niissä liiton edustajat korostivat, että metsästäjien on otettava vastuuta hirvieläinkantojen saattamiseksi säädylliselle tasolle. Nyt sekä hirvikannat että erityisesti peurakannat ovat monilla alueilla aivan liian korkeat. Ne aiheuttavat huomattavaa vahinkoa maa- ja metsätaloudelle ja tätä liitto ei voi hyväksyä. Liitto järjesti yhdessä MTK:n metsälinjan kanssa yhteistilaisuuden riistanhoitoyhdistysten maanomistajajäsenille Lammilla ennen kevään hirvilupien hakua. Tilaisuudessakin olikin mukana maanomistajajäsenet lähes kaikista alueen riistanhoitoyhdistyksistä. Liitto osallistui myös MTK Urjalan järjestämään tilasuuteen peura-asioista.

Veroasiat

Neljän liiton (Häme, Kaakkois-Suomi, Uusimaa, NSP) yhteisen verovaliokunnan puheenjohtajana jatkoi Timo Olkkonen Hartolasta. Toisena hämäläisenä jäsenenä on Antti Mäenpää Janakkalasta. Sihteerinä toimi Jyrki Näsi MTK Hämeestä.
Verovaliokunta toimii tällä hetkellä poikkeuksellisesti ainoana alueellisena verovaliokuntana Suomessa.

Verovaliokunta käsitteli kokouksissaan mm. uusiutuvaan kiinteistöverotukseen liittyviä ongelmia sekä yrittäjävähennyksen toteutumista. Todettiin, että järjestö on pystynyt vaikuttamaan kiinteistöveromuutoksen jäädyttämiseen tällä hallituskaudella. Yrittäjävähennys on astunut voimaan kertomusvuoden alussa, ja sillä on tuntuva merkitys verotukseen.

Vaikka maatilan osakeyhtiöittäminen onkin varmasti joillekin tiloille hyvä vaihtoehto, on etuja ja haittoja kuitenkin tarkasteltava huolellisesti ja myös pitkällä tähtäimellä sekä käytettävä asiantuntevia verokonsultteja, totesi verovaliokunta. Aina kannattaa pyytää verottajalta ennakkopäätös ja aina kannattaa miettiä tarkasti mitä laitetaan osakeyhtiöön. Verovaliokunta katsoi, että verottajan tehtävä ei ole määrätä mitä tulevaan yhtiöön laitetaan.

MTK Häme järjesti yhdessä paikallisten osuuspankkien kanssa verotilaisuudet Lahdessa, Hämeenlinnassa ja Forssassa. Tilaisuuksissa oli yhteensä n. 140 kuulijaa.

Maa-, vesi- ja ympäristöpolitiikka

Liitto myönsi yhdessä Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiön kanssa Päijät-Hämeen ympäristöystävällinen maatila -tunnustuksen Liisa ja Kari Känkäselle Lahden Nastolaan. Heidän Peltokallion tilalle on rakennettu merkittävä kosteikkoalue pääosin talkootöinä. Tiivistä yhteistyötä tehtiin myös Kanta-Hämeen puolella toimivan Vanajavesikeskuksen kanssa.

Liitto osallistui yhteistyökumppanina Maatalousmuovien keräily -hankkeeseen, joka toimi Lounais-Hämeen alueella. Liitto oli pääyhteistyökumppani Lammin biologisen aseman ympäristölounaalla. Liiton myöntämän apurahan sai tutkija Sari Uusheimo väitöskirjatyöhön. Työn aiheena on Rakennetut kosteikot vesistöjen typpikuormituksen vähentämisessä kylmässä ilmastossa.

MTK Häme on tehnyt työtä pitkäjänteistä maakuntaliittojen kanssa maakuntakaavoituksen osalta. Kanta-Hämeen maakuntaliitto pyysikin MTK Hämeen lausuntoa maakuntakaavaluonnokseen jo alkuvuodesta 2018 ja asiasta neuvoteltiin Kanta-Hämeen maakuntaliiton kanssa eri yhteyksissä. Liitto järjesti helmikuussa kaksi maakuntakaavaan liittyvää jäsentilaisuutta, joihin molempiin osallistuivat maakuntaliiton suunnittelujohtaja ja maakuntainsinööri.

Eteläisten liittojen yhteiset ympäristöasiamiesten koulutuspäivät järjestettiin keväällä Lahdessa.

Eteläisten MTK-liittojen yhteisen maa- ja ympäristövaliokunnan puheenjohtajana toimi Lassi-Antti Haarala Humppilasta ja jäsenenä Laura Hämäläinen Hämeenkoskelta. Valiokunnassa käsiteltiin mm. ympäristönsuojelulain muutoksia, missä on tarkoitus siirtää huomattava osa eläinsuojista ilmoitusmenettelyn piiriin. Tämän osalta valiokunta oli huolissaan siitä, että ilmoitusmenettelyssä vaadittavaksi aiottavat selvitykset ovat kuitenkin hyvin työläitä, eikä byrokratia vähene siinä määrin kuin on ollut tarkoitus

Kaavoitus ja kaavoihin vaikuttaminen on ollut vakioaiheena valiokunnassa. Ongelmia on erityisesti sellaisten kaavamerkintöjen osalta, jotka eivät ole selkeästi rajattuja ja joilla ei ole selkeää perustetta. Esimerkkinä tällaisesta ovat olleet erilaiset ekologiset alueet ja yhteyskäytävät. Niiden tosiasiallinen asema on hyvin epäselvä. Tämän vuoksi tällaisia merkintöjä ei tulisi lainkaan laittaa kaavoihin vaan se riittää, että toimitaan metsälain mukaisesti. Valiokunta käsitteli myös metsätaloudelle eri tahoilta tulevia vaatimuksia suojelun lisäämisestä, avohakkuiden välttämisestä ynnä muista metsänomistajan päätösvaltaa ajavista vaatimuksista. Todettiin, että MTK:n pitää olla aloitteellinen näissä asioissa ja tuoda esiin suomalaisen metsätalouden kestävyyttä ja hyvää metsänhoitoa.

Välitä viljelijästä

Sosiaalipolitiikka

Hämeessä työterveyshuoltoon liittyneiden MYEL-vakuutettujen viljelijöiden määrä vuonna 2018 oli 30,9 % eli sama kuin edellisvuonna. Hämeessä jäätiin koko maan keskiarvosta, joka oli 34,3 % (laskua edellisvuodesta 1,2%). Hämeen alempaa prosenttia selittää osaltaan alueemme suuri kasvinviljelytilojen ja osa-aikaisten viljelijöiden määrä.

MTK Hämeellä on ollut pitkään tavoitteena lisätä työterveyshuoltoon liittyneiden määrää erityisesti osa-aikaisten viljelijöiden keskuudessa. Maatalouden riskeihin ja altisteisiin perehtynyt työterveyshuolto voi olla suureksi avuksi, vaikka yrittäjällä olisi jo muita työterveyshuollon palveluita saatavilla esimerkiksi palkkatyön kautta. Viljelijöillä on yhä paljon epätietoisuutta liittyen työterveyshuoltoon ja sen palveluihin. Paremmalla ja kohdennetulla tiedon jakamisella voitaisiin parantaa työterveyshuollon kattavuutta ja jopa pidentää viljelijöiden työuria. Liitto osallistui työterveyshuollon yhteistyöryhmien toimintaan alueella.

Lomituspalveluiden kehittäminen oli käytännössä pysähdyksissä, koska lomitusyksiköt käytännössä odottelivat sote- ja maakuntauudistuksen voimaantuloa. Uudistus ei tullut voimaan vielä kuluneena vuonna. Kuitenkin lomituksen edunvalvonnassa tehtiin hyvää yhteistyötä alueen lomituksen yhteistoimintaryhmien kanssa sekä lomituspalveluyksiköiden kanssa.

Työssä jaksamisen edistämiseksi markkinoitiin jäsenille kuntoutusta, kuntoremonttilomia ja tuettuja lomia. Hyvää yhteistyötä tehtiin muun muassa Sokos-hotellien kylpylöiden, Kuntoutus Peurungan ja Maaseudun terveys- ja lomahuollon kanssa.

Eteläisten MTK-liittojen osaaminen ja hyvinvointi -valiokuntaan kuuluivat Jaana Niemi Heinolasta ja Liisa Salmela Lopelta. Valiokunnan sihteerinä toimi Kari Aikio MTK Hämeestä. Nimestään huolimatta valiokunta keskittyi yksinomaan hyvinvointikysymyksiin.

Melan Välitä viljelijästä -projekti toimi aktiivisesti Hämeen alueella ja tavoitti merkittävän määrän viljelijöitä. Tämä jaksamisen parantamiseen tähtäävä projekti antoi etenkin keskusteluapua, keskustellen yrittäjän ongelmista ja kuunnellen yrittäjän huolia. Sen jälkeen on yhdessä kartoitettu vaihtoehtoja tilanteen ratkaisemiseksi. Keskusteluavun lisäksi merkittävä osa toimintaa oli vaikeassa tilanteessa olevien viljelijöiden ohjaaminen asiantuntija-avun piiriin enintään 500 euron ostopalvelusitoumuksen turvin. Projektissa on jatkettu Hämeessä jo vuosia käytössä ollutta varhaisen välittämisen toimintatapaa, jossa maatiloilla vierailevat henkilöt rohkenevat ottaa yrittäjän kanssa puheeksi myös työssä jaksamisen ja henkiseen kuormitukseen liittyvä asiat. Tärkeää on saada kaikki voimavarat ja verkostot yhdessä maatalousyrittäjien tueksi.

Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys

Hämeestä eteläisten MTK-liittojen yhteiseen Elinkeinopolitiikka ja yrittäjyys -valiokuntaan kuuluivat Arto Laine Hattulasta, ja hän toimi myös valiokunnan puheenjohtajana, Oskari Peltola Sysmästä ja Ville Nurmi Lounais-Hämeestä. Valiokunnan sihteerinä toimi Jukka-Pekka Kataja. Valiokunta piti vuoden aikana kaksi kokousta. Valiokunnan luonteen mukaan käsiteltävät asiat liittyvät yleisten toimintaedellytysten luomiseen maaseudun yritystoiminnalle.

Valiokunnassa oli esillä vahvasti vuoden aikana maakuntauudistus, sillä se vaikuttaa monella tavoin jatkossa maaseudun elinkeinojen toimintaedellytyksiin. MTK on liputtanut koko ajan maakuntauudistuksen puolesta ja MTK on kyennyt vaikuttamaan maakuntahallinnon muodostumiseen. Maakuntiin kootaan ELY-keskusten ja kuntien YTA-alueiden maaseutuun liittyvät tehtävä, lomitus sekä ympäristöterveydenhuolto.

Luonnonsuojelun osalta luonnonsuojelun edistämistehtävät ovat menossa maakuntiin ja viranomaistehtävät uuteen valtakunnalliseen virastoon, LUOVAan. Kasvupalveluiden osalta on raamilaki, joka määrittelee yleisellä tasolla tehtävät. Kasvupalvelut tulevat osittain markkinavetoiseksi ja on seurattava, miten yritys- ja työllisyysneuvontaa saa syrjäseuduilla. Maakuntien päätöksenteon varassa on sitten, miten maaseudun rahoitus ja kehittämistehtävät alueella organisoidaan. Valiokunnassa on keskusteltu, miten maakuntien rahoitus ohjautuu ja miten maaseutualueiden kehittäminen maakuntien reuna-alueilla jatkossa tapahtuu. Sote-palvelujen osalta pitää huolehtia, että peruspalveluita olisi saatavissa maaseutualueilla. Liitto on pitänyt näitä asioita esillä keskustellessaan maakuntauudistusta valmistelevien tahojen kanssa alueellaan.

Toinen laaja asia, joka on ollut esillä niin valiokunnan kuin MTK:n työssä on liikenneverkko ja tarvittavat määrärahat. Uhkana on, että alempiasteinen tieverkko voi edelleen rapautua, ja seuraavaan hallitusohjelmaan tarvitaan lisää rahoitusta perustienpidolle ja korjausvelan purulle. Painorajoitukset ovat yhä useammin ongelmana, kun ajoneuvojen kokonaispainot nyt kasvaneet. Valiokunta on todennut, että tämän asian tulee olla vahvasti esillä MTK:n vaikuttamisessa ja hallitusohjelmatavoitteissa. Liitto on omalta osaltaan koonnut esityksiä kunnostusta vaativista tieosuuksista.

Tietoliikenneyhteydet maaseudulla ovat olleet kestoaiheena valiokunnassa. MTK on ollut aktiivinen ja selvittänyt mitä 5G-maailma tuo tulleessaan. Nopeat yhteyden vahvistavat maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusta ja 5G- verkko tarjoaa huomattavasti nopeampia yhteyksiä ja viipeet poistuvat ja eri laitteita voidaan kytkeä verkkoon. 5G- verkko ei poista kuitenkaan nopeiden valokuituyhteyksien tarvetta, vaan toimiakseen 5G edellyttää maaseudulla nopeaa valokuituverkkoa, johon mobiilit ja pienemmät kiinteät verkot liittyvät. Jotta 5G nopeutta voidaan hyödyntää, niin ne tarvitsevat myös tiheää tukiasemaverkostoa, jotta isoja datoja voidaan nopeasti siirtää. MTK on esittänyt, että myös mikro-operaattorit voisivat olla toimijoina, mutta tämä ei ole edennyt, vaan yhteyksien huutokauppa annettiin käytännössä kolmelle suurelle operaattorille. Todettiin, että uuteen hallitusohjelmaan tulee saada datayhteyksien runkoverkkoasia mukaan.

EU:n valmismatkadirektiivistä valiokunta totesi, että sitä ei varmaan olla mietitty pienten matkailuyritysten kannalta, vaan enemmänkin suurten matkatoimistojen kannalta. Samoin pohdittiin, että onkohan Suomessa vielä tämän tulkinta nyt tiukempi kuin muualla, kun nyt maatilamatkailuyritykset eivät omilla sivuillaan voi kertoa muiden alueen yrittäjien tarjoamista palveluista. Valiokunta vei asian MTK:n tietoon ja asiaan vaikutetaan tarvittaessa julkisuuden kautta, mikäli tästä koituu ongelmia pienille matkailuyrityksille.

Myös eläinten kuljetukset ja kuorma-autoilijoilta vaadittavat ammattipätevyysvaatimukset ovat olleet esillä, sillä asiassa ollut melkoista epätietoisuutta. Jos C1 ajoneuvolla kuljetetaan omia laitteita tai materiaalia, niin ei tarvita kuljettajan ammattipätevyyttä. Jos taas kuljetetaan eläimiä, niin tarvitaan. Mutta jos vedetään traileria ja eläimet siinä, niin silloin kuljettajan ammattipätevyysvaatimusta ei tarvita. Tässä toimitaan kahden eri lainsäädännön, kuljettajien ammattipätevyyslaki ja eläinkuljetuslaki, rajapinnassa ja siitä nyt tulee ongelmia. Asia vietiin tältä osin MTK:n selvitettäväksi.

Valiokunta perehtyi maaseudun pienyritystoiminnan rahoitukseen. Valiokunnan toiminta-alueella Uudenmaan, Hämeen ja Kaakkois-Suomen alueella ohjelmakauden alusta saakka yhteensä 470 kpl hyväksyttyjä maaseudun pienyritystukipäätöstä. Näistä vain 50 oli maatilapohjaista yritystoimintaa. Tukisummat ovat olleet noin 50 000 euroa/hanke. Suurimmat ryhmät olivat metalliala, 67 hanketta, 64 palvelualaa, 57 rakentaminen ja korjaus, 55 elintarvikevalmistus, 51 kauppa, 50 maatilaa, 35 urheilu (hevoset, koira ym), 29 puu/sahaus, 29 matkailu ja ravitsemus, 28 muu teollinen valmistus. Valiokunta totesi, että jatkossa erillinen kehittämistuki olisi tarpeen, kun monet maatilayrittäjät pohtivat yritystoiminnan kehittämistä. Rahoitettujen maatilojen määrä on jäänyt melko vähäiseksi eli yritystoiminnan kehittämisrahoitus suuntautuu nyt lähes kokonaan maatilojen ulkopuolelle. Tämä ei ole aikoinaan ollut tarkoitus vaan maaseudun yritystuki luotiin nimenomaan monipuolistamaan maatilojen toimintaa. Tulevaisuudessa pitää kohdennusta saada nykyistä enemmän nimenomaan maatiloilla olevan muun yritystoiminnan kehittämiseen.

Töitä Suomesta

MTK loi kertomusvuonna uuden työnvälityspalvelun maaseudun yrittäjille. Tavoitteena tällä on saada esiin maaseudun mahdollisuudet työmarkkinoilla. Tämä on paikka tuoda työpaikat tarjolle ja nyt tulee saada maaseudun työpaikkapotentiaali tarjolle. Asiasta kerrottiin liiton eri viestintäkanavissa ja palvelu oli esillä myös eri tilaisuuksissa. Tästä huolimatta palvelun käyttö on toistaiseksi jäänyt vähäiseksi

Koulutus ja järjestötoiminta

MTK Häme järjesti yhdistyksien puheenjohtajille- ja sihteereille neuvottelupäivät keväällä sekä syksyllä Lammilla, Lammin Biologisella asemalla.

Yhdistysten uusille luottamushenkilöille järjestettiin liitossa oma koulutustilaisuus keväällä.
Liiton johtokunnan jäsenille ja toimihenkilöille järjestettiin keväällä sosiaalisen median käyttöön liittyvä koulutus. Kouluttajana toimi Grapevine Oy:stä Marika Siniaalto.

Liitto ja yhdistykset avustivat Kasvua Hämeessä –hankkeen tukikoulutustilaisuuksien järjestämisessä. Tilaisuuksiin osallistui lähes 800 viljelijää. Liitto järjesti toiminta-alueensa EU-avustajille oman, perinteisen, koulutustilaisuuden huhtikuussa. Liiton alueella toimii 23 EU-avustajaa. Lisäksi ProAgrialla on omat neuvojansa.

MTK:n Helsingissä järjestämiä koulutuksia markkinoitiin yhdistysten luottamushenkilöille.

Liiton toimihenkilöt ovat osallistuneet liittojen toimihenkilöpäiville sekä muuhun MTK:n järjestämään koulutukseen. MTK Kaakkois-Suomen, MTK Uusimaan ja Hämeen toimihenkilöt pitivät yhteiset TYKY-päivät Vierumäellä. Päivillä yhteistyökumppanina oli mukana MELA.
Liiton puheenjohtaja Arto Laine on osallistunut Pellervo-Instituutin HLJ-koulutukseen. Nuorten asiamies Susanna Valtonen on osallistunut MTK:n vaikuttajavalmennus- koulutukseen.

Yhdistysten välinen salibandyturnaus pidettiin jo yhdennetoista kerran. Kisat pidettiin Hämeenkoskella. Voittajaksi selviytyi Lammi-Tuuloksen joukkue (kuva edellisellä sivulla) ja toiseksi Hämeenkoski ja kolmanneksi Padasjoki. Muut osallistuneet joukkueet olivat Hausjärvi-Riihimäki ja Hauho.

Liitto informoi jäseniään MTK:n monipuolisista jäseneduista nettisivuilla ja kertoi uutiskirjeissään uusista jäseneduista. MTK:n yleisten jäsenetujen lisäksi liitolla jatkui oma Woikoski Oy:n kaasutarjous.

Liittojen yhteiseen jäsenpalveluvaliokuntaan kuuluivat Hämeestä Juha Vaari Hattula-Kalvolasta ja Mika Hannu Lounais-Hämeestä sekä J-P Kataja liitosta. Valiokunnan tehtävänä on alueellisten asioiden ohella viedä yhdistysten ja liittojen viestejä jäsenpalveluiden kehittämisestä MTK:n jäsenpalveluvaliokunnalle. Valiokunnassa esillä oli jäsenviestintä ja erityisesti koko MTK-järjestön internetsivujen uudistus. Samoin MTK:n järjestökoulutuksen uudistamien oli esillä kertomusvuonna. MTK:n järjestöremontti tuo muutoksia myös jäsenpalveluihin ja nämä olivat keskeisesti esillä. uudistus on alkanut lakimiespalvelujen uudistamisesta ja tarkoitus on käydä läpi kaikki jäsenpalvelut. Samoin myös jäsenetuja uudistetaan, jotta ne kohdentuisivat nykyistä paremmin. Niiden määrää todennäköisesti karsitaan ja pyritään saamaan jäseneduista nykyistä vaikuttavampia.

Nuorten toiminta

Vuoden aluksi liiton maaseutunuorten asiamies vaihtui. Maria Kämäri siirtyi uusiin tehtäviin ja hänen tilalleen tuli Susanna Valtonen. Eteläisten liittojen nuorten valiokuntaan valittiin vuodelle 2018 Olli Cavén Hauholta, Henri Jussila Hattula-Kalvolasta, Aino-Maria Mänki Lounais-Hämeestä, Janne Riihimäki Hartolasta. Mukana valiokunnassa oli myös Heidi Siivonen Lopelta, joka oli myös nuorten edustaja liiton johtokunnassa.

Vuoden aikana pidettiin neljä valiokunnan kokousta. Yksi Helsingissä, yksi Tammelassa, yksi Vihdissä ja viimeinen kokous Lahdessa. Valiokunnan kokousjärjestelystä on pyritty tekemään kiertävä, jotta jokaisella on joskus lyhyt matka kokoukseen.

Maaliskuun loppupuolella osallistuttiin Hämeestä yli kymmenhenkisellä porukalla maaseutunuorten kevätkirmaukselle. Ennen risteilyä osa nuorista osallistui Simonkadulla järjestettyyn koulutukseen niin järjestön asioiden kuin tulevaisuudenkin saralta. Risteilylle samaan aikaan sattui kokoomuksen risteily, jonka myötä valtiovarainministeri Petteri Orpo kävi kertomassa nuorille ajankohtaisia kuulumisia.

Huhtikuussa pääsiäisen alla järjestettiin kuluttajatempaus Hämeenlinnassa Tiiriön K-Citymarketin edessä. Pienellä iskuryhmällä jaettiin Loppelaisen Luomuna Oy:n munia sekä sanomaa kotimaisesta ruuasta. Tapahtuma kesti muutaman tunnin ja herätti haluttua huomiota sekä keskustelua. Huhtikuussa järjestettyyn valtakunnalliseen maaseutunuorten koulutusviikonloppuun osallistui nuorten asiamies.

Kylvöjen siunaukseen Lopelle osallistuttiin toukokuussa. Heinäkuussa startattiin lähes kolmenkymmen hengen voimalla bussilla kohti Okra-maatalousnäyttelyä ja Kyntäjäntuvan nuorten iltatilaisuutta.

Marraskuussa osallistuttiin kakkien valiokuntalaisten ja yhdentoista muun hämäläisen maaseutunuoren voimin nuorten syysparlamenttiin Ouluun. Syysparlamentissa oli koulutuksen lisäksi vaalit, joissa valittiin keskusliiton johtokuntaan uusi maaseutunuorten edustaja. Vaalit voitti Kaisa Pihlaja Etelä-Pohjanmaalta. Hämeestä tai eteläisten liittojen alueelta ei vaaleihin ollut omaa nuorten ehdokasta.

Joulukuussa pidettiin SPV-ilta Hämeenlinnassa kolmenkymmenen maaseutunuoren voimin. Tilaisuudessa oli liiton lisäksi mukana ELY-keskus ja LähiTapiola. Mielenkiintoisten puheenvuorojen, pohdintojen ja illallisen jälkeen siirryttiin katsomaan HPK-Kärpät peliä Ritari-areenalle.

Boosti – sparrausta nuorille maaseutuyrittäjille -hanke

Boosti-sparrausta nuorille maaseutuyrittäjille -hanke jatkui kertomusvuoden aikana. Boosti -hanketta toteutetaan MTK Hämeen, Uusimaan ja SLC:n kanssa yhteistyössä. Boosti -hanke järjesti vuonna 2018 kuusi erilaista tilaisuutta tai tapatumaa nuorille.

Yritys asiakkaasi silmin 23.2
Yritys asiakkaasi silmin päivässä kehitettiin yhteistyössä liiketoimintaa ja haettiin keinoja ainutlaatuisen asiakaskokemuksen luomiseen. Tilaisuudessa opittiin palvelumuotoilu kouluttaja Marjo Kamilan johdolla, että laadukas tuote ei yksinään riitä, vaan lisäksi on huomioitava millaisen kokemuksen asiakkaat saavat ja millaisena ne yrityksen näkevät. Tilaisuuden työpajassa kehitettiin kahden yrityksen toimintaa ryhmissä. Tilaisuuteen osallistui 10 henkeä. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä InnoRuoka -hankkeen ja Hymy -hankkeen kanssa.

BOOSTIN Ruotsin matka 3-7.6.2018
Boosti-hanke järjesti matkan Ruotsiin, keskittäen vierailukohteet Tukholman ja Linköpingin lähistölle. Matkan tarkoituksena oli tutustuttaa suomalasia maaseutunuoria erilaisiin kohteisiin ja antaa uutta tietoa ja näkemyksiä Ruotsalaisesta maataloudesta ja koko vihreästä sektorista, paikallista käsitettä lainaten. Matkan aikana vierailtiin Delavalin koetilalla ja navetassa, Vreta klustret yritysyspuistossa, tutustuttiin Ruotsin MTK:n LRF:n toimintaan, vierailtiin Väderstadtin tehtailla ja koetilalla sekä tehtiin maatilavierailut viljanviljelytilalla ja suurella lihanautatilalla.

Vierailu Yaralla Kotkaniemessä 10.8
Boostilaisten ryhmä vieraili perjantaina 10.8 Yaran tutkimusasemalla Kotkaniemessä. Kotkaniemen koeruutuja esitteli kehityspäällikkö Katja Alhonaho. Yaran muusta toiminnasta ja toimintaperiaatteista kertoi markkinointipäällikkö Lauri Heimala. Tutkimusasemalla tutustuttiin N-sensorin toimintaan sekä fosfori- ja typpikokeisiin Yaran koeruuduilla. Vierailusta kirjoitettiin Landsbygdens Folk lehdessä.

Onnistuneita riistalaukauksia ja riistaruokaa – nuorten hyvinvointipäivä 20.10
Nuorten hyvinvointipäivää vietettiin Kärkölässä. Päivän aikana järjestettiin ensinnä Järvelän ampumaradalla haulikkokoulu, missä harjoiteltiin haulikon tuntemusta, aseturvallisuutta ja tietenkin onnistuneita laukauksia. Ampumarataharjoittelun ja palautekeskustelun jälkeen siirryttiin Ollilan majoille, jossa opeteltiin mitä onnistuneen riistalaukauksen jälkeen saatua saalista tulee käsitellä ja mitä saaliista voi valmistaa. Lopuksi nautittiin valmistetusta riistasta maittava illallinen.

Projektitori Nyländska bondedagenin yhteydessä 20.11.2018
Nyländska bondedagen järjestettiin Saga Congressin tlioissa Vantaalla. Päivän sisältöön kuului mm. neuvontajärjestön NSL:n ja tuottajajärjestö SLC Nylandin syyskokoukset. Tapahtuman yhteydessä Uudenmaan alueella toimivien hankkeiden oli mahdollista esitellä toimintaansa projektitorin kautta. Paikalla oli yli 20 eri Boosti- hankkeen ohella.

Tunnista arvosi ja opi myymään osaamisesi ja hyvinvointi-ilta 1.12
Hämeenlinnassa Vanajanparvella järjestettiin nuorilla maatalousyrittäjille ja yrittäjiksi aikoville maatilayrityksen talousasioihin liittyvää koulutusta. Päivän aikana perehdyttiin oman työn hinnoitteluun ja muihin yrittämisessä huomioitaviin asioihin. Kouluttajana talouspäivässä oli YTK Lasse Hakala yli 35 vuoden yrittäjäkokemuksella. Hyvinvointiosuudessa vieraili Salla Säteri Välitä Viljelijästä projektista. Hän kertoi työstään ja esitteli sen viljelijälle tarjoamia palveluita.

Viestintä

Liitto tiedotti jäseniä säännöllisesti ajankohtaisista edunvalvonnallisista asioista sekä liiton ja alueen tapahtumista ja tilaisuuksista. Tiedotuskanavina olivat sähköposti, liiton nettisivut ja liiton Facebook-sivut, hankkeella ja maaseutunuorilla myös monet muut sosiaalisen median kanavat. Sähköisiä uutiskirjeitä lähetettiin sähköpostijakeluna koko jäsenistölle seitsemän kappaletta ja tapahtumakirjeitä lähetettiin kuusi kappaletta. Muita koko jäsenistölle suunnattuja sähköpostiviestejä lähetettiin seitsemän kappaletta. Näiden lisäksi lähetettiin lukuisa määrä tietylle alueelle tai tietylle saajaryhmälle kohdennettua sähköpostiviestintää. Liitolla on rekisterissään noin 3 700 sähköpostiosoitetta, mikä mahdollistaa nopean viestinnän valtaosalle jäsenistöä. Liiton facebook- sivut olivat aktiivisessa käytössä ja vuoden aikana niihin tehtiin 82 postausta.

Viestinnällinen tapahtuma oli myös MTK Hämeen yhteistyö Riihimäen hevosystävien seuran kanssa. Liitto osallistui Riihimäen raveihin ja liitolla oli oma nimikkolähtö kesäraveissa.

MTK:n jäsenlehti Mainio ilmestyi vuoden aikana neljä kertaa ja se jaettiin kaikkiin jäsentalouksiin. Liitto teki lehden ensimmäiseen ja viimeiseen numeroon oman 4-sivuisen liitteen, jossa tuotiin jutuin ja kuvin esiin MTK Hämeen toimintaa ja tapahtumia.

Liiton toimihenkilöt tai johtokunnan jäsenet pitivät yhdistysten kevät- ja syyskokouksissa ajankohtaiskatsauksen. Lisäksi pidettiin merkittävä määrä maatalous- ja maaseutupoliittisia katsauksia ja asiantuntijapuheenvuoroja muiden tahojen järjestämissä tilaisuuksissa.

Kannustimme jäsenyhdistyksiä järjestämään koululaisille tilavierailuja, jotta nämä pääsevät itse näkemään ja kokemaan hyvää ja eettistä suomalaista ruuantuotantoa. Tähän kannusti myös järjestön kannustekampanja, jossa yhdistysten järjestämiä koululaisten tai päiväkotiryhmien bussimatkoja korvattiin keskusliiton varoista.

Ajankohtaisista edunvalvonta-asioista tiedotettiin aktiivisesti alueellisille tiedotusvälineille. Maaseudun asiat olivatkin näissä monipuolisesti esillä. Kannustettiin yhdistyksiä tiedottamaan toiminnastaan paikallislehdille.

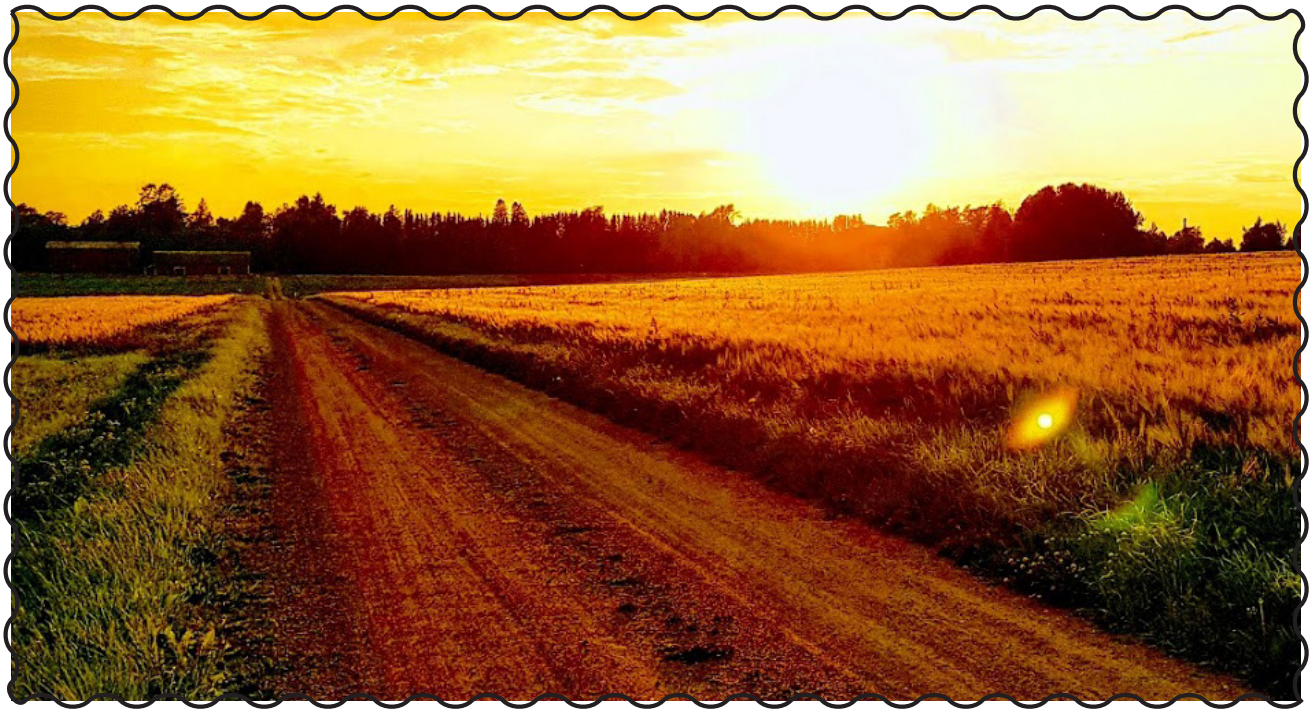

Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä -hanke

MTK Hämeen toteuttama Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä – tiedonvälityshanke päättyi syyskuun lopussa 2018. Hanke käynnistyi vuoden 2015 lopussa. Hankkeen tavoitteena oli lisätä yleistä tietoisuutta hämäläisestä ruuantuotannosta, sen kestävyydestä ja merkityksestä alueella. Lisäksi hanke järjesti viljelijöille suunnattuja infotilaisuuksia yhteistyössä Hämeen ELY-keskuksen kanssa.

Hankkeen toiminta koostui pääasiassa tiedotuksesta ja erilaisista tapahtumista. Hanke päivitti Kanta- ja Päijät-Hämeen ruokatuotannon aluetalousluvut, jotka julkistettiin tammikuussa 2018 hämäläisen ruokaketjun tulevaisuutta käsittelevässä hankeseminaarissa **”Hämeessä on hyvät eväät”.** Aluetalousluvut löytyvät sähköisenä osoitteesta Kasvua Hämeessä- hankkeen kotisivuilla. Muissa seminaarin alustuksissa ja puheenvuoroissa keskityttiin ruokatuotannon kestävyyteen sekä tulevan EU:n maatalouspolitiikan suuntaan. Osallistujia oli yhteensä 40. Tilaisuus järjestettiin Hausjärvellä.

Vuoden 2018 keväällä EU-tuki-infoja järjestettiin yhteensä 12 kpl, joista luomuinfo omana tilaisuutena. Osallistujia oli arviolta 800, mikä oli jonkin verran alhaisempi kuin aikaisempina vuosina.

Kevään aikana alueen ruokabrändäyksen tueksi kartoitettiin Hämeen ruokamatkailun nykytilannetta ja järjestettiin aiheesta työpaja yhdessä Hämeen Ammattikorkeakoulun Tiedokas-hankkeen kanssa. Työpajassa keskusteltiin lisäksi ruokaviennistä sekä Hämeen mahdollisesta osallistumisesta IGW-messuille Berliinissä vuoden 2019 alussa.

Avoimet maatilat-tapahtuma toteutui kolmatta vuotta peräkkäin. Vuonna 2018 tapahtuma järjestettiin 14.7. samanaikaisesti Kanta- ja Päijät-Hämeessä ja ensimmäistä kertaa tiloja oli mukana myös Lounais-Hämeestä sekä Riihimäen seudulta. Avoimia tiloja oli mukana 33. Sekä Riihimäen seudulle että Lounais-Hämeeseen järjestettiin hankkeen kustantamat bussit, jotka kiersivät päivän aikana tutustumassa kolmeen erilaiseen tilaan. Vierailijoita tiloilla oli keskimäärin 150-200, yhteensä arviolta 5000. Päivä on onnistunut vuosittain erinomaisesti ja palaute sekä vierailijoilta että tiloilta on ollut positiivista. Tapahtuman toivotaan jatkuvan ja sitä varten hanke teetti mm. tienvarsibanderollit sekä maatalouden infojulisteita tiloilla hyödynnettäväksi. Tapahtumakonsepti on laajentumassa nyt myös muualle Suomeen, mm. Keski-Suomessa järjestettiin vuonna 2018 vastaavanlaisia tapahtumia.

Kesällä 2018 ilmestyi myös Kasvua Hämeessä -tiedotuslehti, jota jaettiin erilaisissa kesätapahtumissa, Avoimet maatilat -tiloilla, kuntien matkailuinfoissa sekä yhteistyökumppaneiden kautta. Lehden painosmäärä oli 6000 kpl. Lehti ilmestyi samanaikaisesti myös digitaalisena versiona Kasvua Hämeessä -sivustolla http://kasvuahameessa.fi/uutiset/kasvua-lehden-muodossa/

Kouluyhteistyöhön hanke oli jo aiemmin kehittänyt oman Vohvelisuunnistus -konseptin, jota voi hyödyntää ruokakasvatuksen oheismateriaalina ja esim. MTK:n koululähettilästoiminnassa sekä muissa kouluvierailuissa. Hankkeen kustantamana Hämeen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus järjesti vohvelisuunnistuksia vuoden 2018 aikana 10 kaupunkikoululla pääosin Hämeenlinnan ja Lahden alakouluilla.

68623

#AVOIMETMAATILATHÄME
AVOIMET MAATILAT
Kasvua HÄMEESSÄ
Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin
MTK

Vajaakäyttöiset kiinteistöt tuottamaan -hanke

Hankkeen aikana on luovutettu yhteensä kolme Ympäristöystävällinen maatila -tunnustusta yhteistyössä Vesijärvisäätiön ja Vanajavesikeskuksen kanssa. Tunnustuksella on haluttu kiinnittää huomioita maatilojen tekemään vesiensuojelutyöhön ja tuoda esille, että vesienhoito voi olla saumattomasti osa maatilan toimintaa. Vuonna 2018 tunnustus jaettiin Liisa ja Kari Känkäselle Lahden Nastolaan.

Hankkeessa työskentelivät vuoden 2018 aikana ohjelmapäällikkönä Siri Taalas (1 kk) ja Päivi Rönni (8 kk) sekä projektikoordinaattorina Maria Kämäri (1 kk) ja Susanna Valtonen (8 kk). Lisäksi hankkeelle tekivät tuntitöitä aluepäällikkö Jyrki Näsi sekä toimistosihteeri Riitta Kuivasaari ja hänen vuorotteluvapaan aikana Elina Nummela.

Hankkeen kustannukset vuonna 2018 olivat yhteensä 99 003 euroa ja ne rahoitettiin Hämeen ELY-keskuksen myöntämästä EU:n maaseutuohjelmarahoituksesta. Julkisen rahoituksen osuus toteutuneista kustannuksista oli 100 %.

Alueen ruokaviestintää tehdään jatkossakin MTK Hämeen toimesta osana Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä -teemaohjelmaa. Joulukuun alussa 2018 käynnistyi Kanta- ja Päijät-Hämeen ruokaviesti vuoteen 2030 -hanke, joka päättyy vuoden 2021 lopussa.

MTK-Häme toimi pääyhteistyökumppanina AF-Innovan toteuttamassa Vajaakäyttöiset maatilakiinteistöt tuottamaan (VKT-hanke) tiedonvälityshankkeessa. Hankkeen vetäjänä toimi kehitysjohtaja Harto Ylitalo AF-Innovasta. Alueellisesta viestintäpalveluiden toteutuksesta paikallisyhdistyksiin vastasi Riitta Kuivasaari MTK Hämeestä ja hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana 1.3.2016 – 31.12.2017 toimi Päivi Rönni ja 1.1 – 31.12.2018 MTK Hämeen toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Kataja.

Vuonna 2018 hanke järjesti Tuotantorakennusten saneeraus ja vuokraus hevos- ja pieneläintoimintaan sekä opintoretken maatilakiinteistöjen uusiokäyttökohteisiin sekä laati erilaisia laskelmia ja prosessikuvauksia kiinteistöjen käyttöön liittyen.

Maaliskuussa 2016 alkanut hanke päättyi 31.12.2018. Hankkeen aikana jaettiin ajankohtaista tietoa lähes 1000 hämäläiselle viljelijälle maatilakiinteistöjen uusiokäyttö- ja resurssitehokkuusratkaisuista. Paikallisten MTK-yhdistysten rooli kehitysteeman tiedonvälityskanavana oli hyvin keskeinen.

Teemakohtaisiin tiedonvälitystilaisuksin osallistui runsas 200 viljelijää, keskimäärin yli 30 viljelijää / tilaisuus. Erilaisia kehittämissuunnitelmia ja tarpeita kiinteistöjen käytön kehittämiselle lisätulojen hankkimiseksi oli vajaalla 90 tilalla. Käytännön tasolle konkretisoituivat kehityskohteet, joista nopeimmin oli saavutettavissa kustannussäästöjä ja taloudellisia hyötyjä. Hankkeen aikana lisättiin mm. kierrätettävien uusiomateriaalien ja rakennustyömaiden puhtaiden ylijäämämaa-ainesten hyötykäyttöä maatila- ja peltoinfran parantamisessa. Taloudellisia panostuksia tehtiin myös sora- ja kalliokiviaineksen määrä- ja laatuarvioiden, testausten sekä lupa-asioiden asiantuntijapalvelu- sekä vajaakäyttöisten tuotantorakennusten käyttötarkoitusten muutosten suunnittelu- ja tarvikehankintoihin

Liiton talous ja hallinto

Liiton tilinpäätös oli kertomusvuonna 88 217,52 euroa ylijäämäinen. Ylijäämä aiheutui kulujen jäämisessä edellisvuotta pienemmäksi sekä sijoitustoiminnan hyvästä tuotosta.

Liiton yhteydessä toimivasta Etelä-Hämeen maakuntarahastosta myönnettiin avustuksia kertomusvuonna yhteensä 3 000 euroa. 1 500 euron avustukset myönnettiin Tammelan sotaveteraaneille ja Hämeen ratsujääkärikillalle.

MTK Hämeen johtokunta kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa. Lisäksi pidettiin yksi sähköpostikokous. Johtokuntaan kuuluivat (osallistumiskerrat kokouksiin):

Arto Laine, puheenjohtaja,
7/7, Hattula-Kalvola
Lassi-Antti Haarala, varapuheenjohtaja,
7/7, Lounais-Häme
Kirsi Ahlgren-Tervala, 7/7, Hollola
Seppo Ali-Lekkala 7/7, Lounais-Häme
Kimmo Inovaara 7/7, Renko
Kari Niittymäki 5/7, Sysmä
Pia Parikka 4/7, Heinola
Heidi Siivonen 6/7, Loppi
Eero Teppola 7/7, Hausjärvi-Riihimäki
Simo Toivonen 6/7, Urjala
Matti Unnaslahti 3/7, Kuhmoinen
Juha Vaari 6/7, Hattula-Kalvola

Liiton kevätkokous pidettiin 4.4.2018 Mustialassa, Tammelassa. Mukana oli 83 kokousedustajaa edustaen 25 jäsenyhteisöä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Marko Virtaranta Lounais-Hämeen yhdistyksestä. Kokousesitelmän piti MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila. Marttilan esitelmää ja keskustelua oli virallisten edustajien lisäksi seuraamassa myös Mustialan agrologiopiskelijoiden ryhmä. Kokouksessa esittäytyi MELAn Väiltä viljelijästä- hankkeen Hämeen alueen uusi toimihenkilö Salla Säteri.

Liiton syyskokous pidettiin Kiipulan koulutuskeskuksessa, Janakkalassa 4.12.2018. Mukana oli 104 kokousedustajaa 28 jäsenyhteisöstä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Päivi Välilä Janakkalasta. Kokousesitelmän piti MTK:n valtuuskunnan puheenjohtaja Eerikki Viljanen. Kokouksessa palkittiin vuoden työssäoppimistilana Anssi ja Pia Parikan tila Heinolasta.

Liiton toimihenkilöt vuonna 2018 olivat:

Agronomi, Metsänhoitaja, MMM Jukka-Pekka Kataja, toiminnanjohtaja
Agronomi Jyrki Näsi, aluepäällikkö (osa-aikainen)
Hortonomi Kari Aikio, aluepäällikkö,
Merkonomi Riitta Kuivasaari, toimistosihteeri
Agrologi Elina Nummela, järjestöassistentti, Riitta Kuivasaaren vuorotteluvapaan, 1.5.-28.10.2018, ajan
Agronomi, MMM, Päivi Rönni, Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä -hankkeen ohjelmapäällikkö (osa-aikainen)
Agrologi Susanna Valtonen, maaseutunuorten asiamies ja Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä -hankkeen projektikoordinaattori (osa-aikainen)

Liiton toimistolla toimii Kanta-Hämeen seudun Mela-asiamies Kaarlo Siukola, jolla on toimistossa osa-aikainen vastaanottopiste. Lisäksi MTK:n metsäosaston kenttäpäälliköllä on työhuone liiton toimitiloissa. Kenttäpäällikkönä toimi Asta Sarkki ja hänen vanhempainvapaan sijaisena toimi Juho Kotilainen.

MTK Hämeellä oli oma työvaliokunta. Työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Arto Laine, varapuheenjohtaja Lassi Antti-Haarala, Eero Teppola ja toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Kataja. Muut valiokunnat olivat yhteisiä lähiliittojen kanssa. Yhteisvaliokuntia olivat elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta, jäsenpalveluvaliokunta, lihavaliokunta, luomuvaliokunta, maa- ja ympäristöpoliittinen valiokunta, maaseutunuorten valiokunta, maitovaliokunta, metsävaliokunta, sosiaalivaliokunta, verovaliokunta ja viljavaliokunta.

Liiton edustukset

MTK:n valtuuskunnassa MTK Hämettä edustivat varsinaisina jäseninä;
Arto Laine Hattula-Kalvolasta,
Matti Kantola Sysmästä,
Kari Kitala Asikkalasta,
Marianne Mänki Lounais-Hämeestä, ja
Päivi Välilä Janakkalasta.
Varajäseninä toimivat
Aku Antila Akaa-Sääksmäeltä,
Vesa Liehu Akaa-Sääksmäeltä,
Pia Parikka Heinolasta,
Eero Pura Lounais-Hämeestä ja
Veli-Antti Silpola Lammi-Tuulokselta.

MTK:n johtokunnassa oli
Aki Kaivola Hämeenlinnan Lammilta.
Hän toimi myös MTK:n Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtajana.

Keskusliiton valiokunnissa MTK Hämettä edustivat:

Peltokasvivaliokunnan luomuedustaja
Anu Tuomola Urjalasta,
mallasohraverkoston varapuheenjohtaja
Heikki Mäkelä Lahdesta,
kylvösiemenverkoston varapuheenjohtaja
Matti Kantola Sysmästä,
puutarhaverkoston puheenjohtaja
Irmeli Vinnikainen Lounais-Hämeestä,
erikoiskasvivaliokunnan jäsen
Petri Lauttia Rengosta,
maitovaliokunnan jäsen
Tuomo Haikonen Heinolasta,
maankäyttö- ja ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Lassi-Antti Haarala Lounais-Hämeestä, osaaminen ja hyvinvointi -valiokunnan jäsen Liisa Salmela Lopelta ja jäsenpalveluvaliokunnan varajäsen Mika Hannu Lounais-Hämeestä.
Liiton toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Kataja on toiminut keskusliiton pysyvän taloustyöryhmän jäsenenä

MTK- liittojen valiokunnissa MTK Hämeellä oli seuraavat valiokuntapaikat:

Elinkeino- ja yrittäjyysvaliokunta:
Arto Laine, Hattula-Kalvola,
Oskari Peltola Sysmä,
Ville Nurmi Lounais-Häme,
Jukka-Pekka Kataja, MTK Häme, sihteeri

Jäsenpalveluvaliokunta:
Mika Hannu, Lounais-Häme,
Juha Vaari, Hattula-Kalvola,
Jukka-Pekka Kataja, MTK Häme
Lihavaliokunta:
Seppo Ali-Lekkala, Lounais-Häme,
Janne Nisula, Hämeenkoski,
Pia Parikka, Heinola

Luomuvaliokunta:
Jonna Ukkola, Loppi,
Aapo Ylä-Sulkava, Kärkölä

Maitovaliokunta:
Pekka Lestinen, Sysmä,
Marianne Mänki, Lounais-Häme

Maaseutunuorten valiokunta:
Olli Cavén, Hauho,
Henri Jussila, Hattula-Kalvola,
Aino-Maria Mänki, Lounais-Häme,
Janne Riihimäki, Hartola,
Heidi Siivonen, Loppi

Metsävaliokunta:
Arto Laine, Hattula-Kalvola,
Jukka-Pekka Kataja, MTK Häme

Osaaminen ja hyvinvointi -valiokunta:
Jaana Niemi, Heinola,
Liisa Salmela, Loppi,
Kari Aikio, MTK Häme, sihteeri

Peltokasvivaliokunta:
Heikki Mäkelä, Lahti,
Matti Kantola, Sysmä,
Anu Tuomola, Urjala,
Juha Vaari, Hattula-Kalvola

Verovaliokunta:
Antti Mäenpää, Janakkala,
Timo Olkkonen, Hartola,
Jyrki Näsi, MTK Häme, sihteeri

Ympäristö- ja maankäyttövaliokunta:
Lassi-Antti Haarala, Lounais-Häme,
Laura Hämäläinen, Hämeenkoski

Liiton edustajina eri yhteistyötahojen hallinnossa olivat:

Arto Laine
Family Timber hallituksen jäsen
Hämeen liiton yhteistyöryhmän MYR jäsen
Etelä-Hämeen riistaneuvoston jäsen
Vanajavesisäätiön hallituksen jäsen
Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä -hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja

Jukka-Pekka Kataja
Hämeen ELY-keskuksen neuvottelukunnan jäsen
Päijät-Hämeen MYR jäsen
Hämeen liiton MYR, varajäsen
Koulutuskeskus Salpaus, tekniikan ja luonnonvara-alan neuvottelukunnan jäsen
VKT-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja
Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä -hankkeen ohjausryhmän jäsen
Hämeen vesienhoidon yhteistyöryhmän jäsen

Jyrki Näsi
Päijät-Hämeen liiton yhteistyöryhmä MYR varajäsen
Koulutuskeskus Salpaus Maaseutuelinkeinojen työelämän NVK, pj
Hämeen työvoima- ja yrityspalvelu NVK, varajäsen
Huoltovarmuusjärjestelmä Huovi
Energiaa tehokkaasti – hankkeen ohjausryhmän jäsen
Informe- hankkeen ohjausryhmän jäsen

Kari Aikio
Hämeen uusyrityskeskuksen hallituksen jäsen
Maatalousyrittäjien työterveyshuollon keskusyksikön neuvottelukunnan jäsen
Kelan työterveyshuoltoneuvottelukunnan varajäsen
Vanajavesisäätiön hallituksen varajäsen
Vanajavesikeskuksen vesijaoston jäsen
Hämeen maaseudun kehittämisen asiantuntijaryhmän jäsen
Hämeen vesienhoidon yhteistyöryhmän varajäsen
Hämeen maatalouslomituksen yhteistoimintaryhmien jäsen
Hämeen maatalouden työterveyshuollon yhteistyöryhmien jäsen
Digipaali-hankkeen ohjausryhmän jäsen
Hymy Häme -hankkeen ohjausryhmän jäsen
Freshabit Life IP -hankkeen ohjausryhmän jäsen
OK - Ojat kuntoon -hankkeen ohjausryhmän varajäsen

Päivi Rönni
InnoRuoka-hankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja
Valtakunnallisen luomualan koordinaatiohankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja
Elinvoimainen maatilatalous Hämeessä – hankkeen ohjausryhmän jäsen
Hämeenraitti – hankkeen ohjausryhmän jäsen
Lomalaidun ry, hallituksen jäsen
Valio alueen eettisen neuvottelukunnan jäsen

Raision hallintoneuvoston jäsenenä toimii liiton johtokunnan jäsen Kimmo Inovaara Rengosta ja Apetitin hallintoneuvoston jäsenenä toimii MTK Hämeenkosken puheenjohtaja Laura Hämäläinen sekä MTK:n johtokunnan jäsen Aki Kaivola Lammilta.

Liiton ja yhdistysten jäsenet

MTK Hämeeseen kuului 32 yhteisöjäsentä: 23 MTK-yhdistystä, kaksi metsänhoitoyhdistystä, kolme meijeriosuuskuntaa, kolme lihaosuuskuntaa ja yksi vakuutusyhtiö.
Liiton alueen MTK-yhdistyksissä oli vuoden 2018 lopussa 3 708 jäsentilaa. Kaikkiaan maksaneita jäseniä, henkilö- ja perheenjäsenet mukaan lukien, oli yhteensä 9 401 (vuonna 2017 jäseniä oli yhteensä 9 670). MTK Häme on 14 alueellisesta MTK-liitosta jäsenmäärältään viidenneksi suurin. Jäsentilojen ja maksaneiden jäsenten määrät jäsenyhdistyksittäin vuoden 2018 lopussa olivat seuraavat:

Yhdistys	Jäsenet	Tilat
Akaa-Sääksmäki	267	113
Asikkala	558	196
Hartola	185	98
Hattula-Kalvola	529	227
Hauho	422	169
Hausjärvi-Riihimäki	661	252
Heinola	171	85
Hollola	358	139
Hämeenkoski	237	85
Hämeenlinna	96	41
Janakkala	515	229
Kuhmoinen	135	67
Kylmäkoski	242	88
Kärkölä	344	119
Lahti	46	18
Lammi-Tuulos	700	239
Loppi	610	238
Lounais-Häme	1667	635
Nastola	180	91
Padasjoki	290	115
Renko	272	109
Sysmä	570	198
Urjala	346	157
Yhteensä	**9401**	**3708**

Maataloustuottajain Etelä-Hämeen säätiö

Maataloustuottajain Etelä-Hämeen säätiö toimii MTK Hämeen alueella. Säätiön hallitus kokoontui vuonna 2018 neljä kertaa. Säätiö avusti kertomusvuonna MTK Hämeen alueella liiton järjestämiä koulutustilaisuuksia sekä antoi stipendin HAMK Mustialasta valmistuneelle agrologi (amk) Susanna Valtoselle. Säätiön hallituksen puheenjohtajana toimi Veikko Salomaa Kärkölästä.

TILINPÄÄTÖS, tase

Rahayksikkö EURO	31.12.2018	31.12.2017
V a s t a a v a a		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
1100 Koneet ja kalusto	595,60	794,14
Koneet ja kalusto	595,60	794,14
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	595,60	794,14
Sijoitukset		
1370 Osakkeet ja osuudet	1 421 298,47	1 173 799,47
1374 Arvonalentumat osakkeista	-21 335,89	-39 869,05
Muut osakkeet ja osuudet	1 399 962,58	1 133 930,42
Sijoitukset yhteensä	1 399 962,58	1 133 930,42
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 400 558,18	1 134 724,56
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN VARAT		
1710 E-H Maakuntarahaston sijoitukset	219 586,41	219 586,41
Muut osakkeet ja osuudet	219 586,41	219 586,41
1900 E-H Maakuntarahasto Op -59398	11 122,79	11 633,98
Rahat- ja pankkisaamiset	11 122,79	11 633,98
Omakatteisten rahastojen varat yhteensä	230 709,20	231 220,39
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
1611 Myyntisaamiset, reskontra	1 278,06	23 172,93
Myyntisaamiset	1 278,06	23 172,93
1762 Verotilisaamiset	21,80	17,08
Muut saamiset	21,80	17,08
1660 Siirtosaamiset	145 348,10	87 362,63
1819 Menoennakot (siirtosaamiset)	11 164,33	115,22
Siirtosaamiset	156 512,43	87 477,85
Lyhytaikaiset yhteensä	157 812,29	110 667,86
1850 Op sh-tili 568000-19674	61 846,51	49 352,35
1877 Oma säästöpankki FI4241080010343997	15 172,26	12 208,34
1910 Liittotili	762 887,73	1 053 846,90
Rahat ja pankkisaamiset	839 906,50	1 115 407,59
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	997 718,79	1 226 075,45
V a s t a a v a a y h t e e n s ä	2 628 986,17	2 592 020,40
V a s t a t t a v a a		
OMA PÄÄOMA		
Omakatteiset rahastot		
2033 E-H Maakuntarahasto	231 220,39	204 388,83

2092 Maakuntarahaston tulos	-511,19	27 603,37
Omakatteinen rahasto	230 709,20	231 992,20
Omakatteiset rahastot yhteensä	230 709,20	231 992,20
2034 Käyttörahasto	2 124 297,92	2 134 642,78
Käyttörahasto	2 124 297,92	2 134 642,78
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	88 217,52	-11 116,67
Oma pääoma yhteensä	2 443 224,64	2 355 518,31
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
2860 Ostovelat, reskontra	9 416,58	9 886,37
Ostovelat	9 416,58	9 886,37
2640 Yhdistystili	139 730,56	181 082,30
Muut velat	139 730,56	181 082,30
2921 Ennakonpidätysvelka	15 640,50	11 897,35
2923 Sosiaaliturvamaksuvelka	173,51	233,81
2963 Eläkevakuutusmaksut (siirtovelat)	0,00	5 438,53
2965 Työnant. pak. vak.maksut (siirtovelat)	0,00	1 876,54
2970 Lomapalkkavelka	20 800,38	26 087,19
Siirtovelat	36 614,39	45 533,42
Lyhytaikaiset yhteensä	185 761,53	236 502,09
Vieras pääoma yhteensä	185 761,53	236 502,09
V a s t a t t a v a a y h t e e n s ä	2 628 986,17	2 592 020,40

TILINPÄÄTÖS, tuloslaskelma

Rahayksikkö EURO	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
VARSINAINEN TOIMINTA		
Koulutus ja kurssitoiminta	11 652,00	21 465,25
Yhteistyötuotot	7 026,02	7 237,78
Tilaus- ja ilmoitustuotot	4 687,64	5 170,06
Saadut korvaukset	2 400,00	2 400,00
Muut yleistuotot	25 003,70	60 865,43
Hanketuotot	18 789,30	20 096,34
Varsinaisen toiminnan tuotot	69 558,66	117 234,86
Kulut		
Palkat ja palkkiot	-204 297,73	-211 379,08
Henkilöstökulut	-34 425,03	-49 267,99
Poistot	-198,54	-264,72
Vuokrat	-8 242,85	-8 393,16
Koulutus ja kurssitoiminta	-10 173,94	-7 642,54
Matkakulut	-31 865,78	-25 051,86
Kokoukset	-50 739,85	-78 961,90
Painatuskulut	-4 873,68	-7 088,42
Toimistokulut	-31 286,16	-39 437,58
Huoneistokulut	-1 212,89	-2 395,43
Suhdetoiminta	-1 716,38	-1 258,71
Jäsenmaksut	-211 345,00	-209 742,00
Vakuutukset	-293,63	-276,00
Muut varsinaisentoiminnan kulut	-18 632,91	-50 059,03
Varsinaisen toiminnan kulut yhteensä	-609 304,37	-691 218,42
Varsinainen toiminta	-539 745,71	-565 160,74
Maakuntarahasto		
Tuotot	4 658,81	28 659,37
Kulut		
Muut kulut	-5 170,00	-1 056,00
Rahastoon siirto	511,19	-27 603,37
Kulut yhteensä	-4 658,81	-28 659,37
Maakuntarahasto	0,00	0,00
Tuotto-/kulujäämä	-539 745,71	-573 983,56
Kestävää ruokaa ja kasvua Hämeessä hanke		
Tuotot	101 091,55	136 196,49
Kulut		
Henkilöstökulut	-48 928,70	-87 114,44
Palkkiot	-999,00	-550,00
Matkakulut	-3 146,03	-3 380,71
Vuokrat	-3 605,80	-4 326,96
Ostopalvelut	-41 427,26	-31 509,60
Muut kulut	-2 984,76	-9 314,78

Kulut yhteensä	-101 091,55	-136 196,49
Kasvua Hämeessä hanke	0,00	0,00
Tuotto-/kulujäämä	-539 745,71	-573 983,56
VARAINHANKINTA		
Tuotot	513 742,04	513 274,02
Varainhankinta yhteensä	513 742,04	513 274,02
Tuotto-/kulujäämä	-26 003,67	-60 709,54
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot		
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	133 882,02	51 311,66
Kulut		
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	-19 660,83	-1 718,79
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	114 221,19	49 592,87
Tuotto-/kulujäämä	88 217,52	-11 116,67
TILIKAUDEN TULOS	88 217,52	-11 116,67
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	88 217,52	-11 116,67

MOORE STEPHENS REWINET OY

Raatihuoneenkatu 6 C 13
13100 Hämeenlinna

Puh: 040-7367 024
www.rewinet.fi

TILINTARKASTUSKERTOMUS

MTK Häme ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto
Olen tilintarkastanut MTK Häme ry:n (y-tunnus 0276771-5) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. – 31.12.2018. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonani esitän, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut
Olen suorittanut tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiani kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.* Olen riippumaton yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaani tilintarkastusta ja olen täyttänyt muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuuteni. Käsityksemme mukaan olen hankkinut lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet
Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa
Tavoitteenani on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntoni. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytän ammatillista harkintaa ja säilytän ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistan ja arvioin väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelen ja suoritan näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankin lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostan käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäkseni suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta en siinä tarkoituksessa, että pystyisin antamaan

"A member firm of Moore Stephens International Limited - members in principal cities throughout the world".

lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- arvioin sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- teen johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teen hankkimani tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätökseni on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, minun täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessani lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntoni. Johtopäätökseni perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioin tilinpäätöksen, liitetiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoin hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistan tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenani on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessäni arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimani tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenani on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen soveliettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonani esitän, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teen suorittamani työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, minun on raportoitava tästä seikasta. Minulla ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Hämeenlinna 11. maaliskuuta 2019

Jari Määttänen
KHT

MTK Häme

Kasvua Hämeessä

Maaseutunuoret MTK Uusimaa & Häme

SLC Nyland

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin